

Τι είναι ελληνικό; (προέλευση λέξεων)*

Ερώτηση: η λέξη αραχνοφοβία είναι ελληνική;

Παπαναστασίου: Η νεοελληνική λέξη αραχνοφοβία είναι αγγλικής προέλευσης. Στα αγγλικά προέρχεται από τα ελληνικά. Δηλαδή αν θέλουμε να μιλήσουμε με πραγματικούς όρους σχηματισμού και δανεισμού της συγκεκριμένης λέξης, θα πρέπει να πούμε αυτό, ότι το αραχνοφοβία είναι στα νέα ελληνικά αγγλικής προέλευσης και στα αγγλικά είναι ένα σύνθετο που σχηματίστηκε με βάση δύο αρχαίες ελληνικές λέξεις. Το να πούμε, όπως κάνουν μερικοί, ότι εδώ έχουμε μια αρχαία ελληνική λέξη, προφανώς δεν ισχύει. Αν ανοίξουμε το Λίντελ-Σκοτ ας πούμε πουθενά δεν θα βρούμε τη λέξη αραχνοφοβία. Άρα λοιπόν δεν έχουμε να κάνουμε με μια αυτούσια αρχαία ελληνική λέξη. Η λέξη σχηματίστηκε σε μια ξένη γλώσσα, στα αγγλικά ίσως και στα γαλλικά –να πω την αλήθεια αυτό τώρα δεν το θυμάμαι. Μ' αυτή την έννοια έχει σημασία να ξέρουμε για κάθε λέξη την πραγματική της διαδρομή, την πραγματική της ιστορία. Ο δρόμος είναι αυτός, ο δρόμος είναι στα νέα ελληνικά από τα αγγλικά ή τα γαλλικά και σε κείνη τη γλώσσα από τα αρχαία ελληνικά.

Ερώτηση: Είναι αντιδάνειο δηλαδή;

Παπαναστασίου: όχι, αντιδάνειο δε θα το χαρακτηρίζαμε. Είναι αυτό που λέμε... αυτές τις λέξεις τις ονομάζουμε «δάνεια από αναγνώριση». Δηλαδή στην ουσία επειδή στα νέα ελληνικά όταν βλέπουμε την αγγλική λέξη καταλαβαίνουμε αμέσως την αρχαία ελληνική προέλευσή της, και δανειζόμενοι τη λέξη αυτή αμέσως την αποδίδουμε... δεν την αποδίδουμε στα ελληνικά ως «αρακνοφόμπια», δεν τη λέμε έτσι, τη λέμε αραχνοφοβία. Γιατί έχουμε αναγνωρίσει ότι το πρώτο της συνθετικό είναι η λέξη αράχνη και το δεύτερο συνθετικό είναι η λέξη φόβος. Οι αρχαίες λέξεις αράχνη και φόβος. Γι' αυτό λοιπόν αυτές τις λέξεις τις λέμε δάνεια από αναγνώριση. Μεσολαβεί αυτή η διαδικασία αναγνώρισης της αρχαίας ελληνικής προέλευσης που έχουν τα συνθετικά αυτής της ξένης λέξης.

Γιώργος Παπαναστασίου, διευθυντής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη]

**(απόσπασμα από την 1^η σεμιναριακή συνάντηση-συζήτηση του Συνδέσμου Φιλολόγων ν. Δράμας, 20 Φεβρουαρίου 2012, απομαγνητοφωνημένο από τον Σ.Γκ.)*